

GREENPEACE

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ ΑΠΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Τίτλος σχεδίου νόμου: «Ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των πολυεπίπεδων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στους τομείς: α) της διαχείρισης υδάτων, β) της διαχείρισης και προστασίας των δασών, γ) της αστικής ανθεκτικότητας και πολιτικής, δ) της καταπολέμησης της αυθαίρετης δόμησης, ε) της ενεργειακής ασφάλειας»

Επισπεύδον υπουργείο: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Στάδιο: Δημόσια διαβούλευση

Ιστοσελίδα: <http://www.opengov.gr/minenv/?p=13310>

Ανάρτηση σχολίου: <http://www.opengov.gr/minenv/?c=36885>

Διάρκεια δημόσιας διαβούλευσης: 6 - 15 Απριλίου 2024

Το νομοσχέδιο περιέχει μια σειρά από ρυθμίσεις σε πολλά πεδία αρμοδιότητας του ΥΠΕΝ, αρκετές από τις οποίες προκαλούν έντονο προβληματισμό.

Ως πρώτο σχόλιο, οφείλουμε να επισημάνουμε ότι συνιστά παράκαμψη της διαδικασίας διαβούλευσης και ματαίωση του σκοπού, για τον οποίο έχει θεσμοθετηθεί, η διάρκεια της διαβούλευσης (οκτώμιση μέρες για 123 άρθρα), χωρίς σε κανένα σημείο και με κανέναν τρόπο να δικαιολογείται η σύντμηση της προβλεπόμενης από τον νόμο για το Επιτελικό Κράτος προθεσμία των δύο εβδομάδων (άρθρο 61, ν. 4622/2019). Προβληματισμό προκαλεί επίσης το γεγονός της διπλής παράλληλης διαβούλευσης για την ιδιωτικοποίηση της διαχείρισης των υδάτων της Θεσσαλίας, όπως αναλυτικότερα αναφέρουμε στη συνέχεια.

Ακολουθούν ειδικότερα σχόλια ανά ενότητα του νομοσχεδίου σε διαβούλευση.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β' - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ, ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (άρθρα 3-33)

“ΜΕΡΟΣ Α΄ - ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ”

Ενώ το masterplan της εμπορικής εταιρείας HVA, το οποίο περιέχει τεύχος με πολύ αναλυτική περιγραφή και κοστολόγηση του Οργανισμού Διαχείρισης Υδάτων Θεσσαλίας ΑΕ (Water Management Organisation), βρίσκεται ακόμα σε «δημόσια διαβούλευση» μέσω οπενγκον, το υπό διαβούλευση νομοσχέδιο προβλέπει τη σύσταση ανώνυμης εταιρείας, στην οποία ανατίθεται, με κανόνες ιδιωτικής οικονομίας, η διαχείριση των υδάτων της Θεσσαλίας, περιλαμβανομένης και της υποχρέωσης εκπόνησης από τον ιδιωτικό αυτόν οργανισμό ενός ακόμα masterplan. Δεν είναι αντιληπτό τι εξυπηρετεί η διπλή αυτή ανάθεση της εκπόνησης masterplan ούτε αν το μεταγενέστερο θα αντικαταστήσει το ήδη εκπονηθέν ή θα δεσμεύεται από αυτό, ενώ προκαλεί σύγχυση για το τι τελικά τίθεται σε διαβούλευση για τους πολίτες.

Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί η ανάθεση της διαχείρισης των υδάτινων οικοσυστημάτων και γενικότερα του νερού στη Θεσσαλία σε Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, αντί να αποτελέσει αντικείμενο της δημόσιας διοίκησης. Είναι άραγε αποδοχή αδυναμίας της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει τις πρωτοφανείς κλιματικές καταστροφές που έπληξαν τα τελευταία χρόνια τη Θεσσαλία;

Επιπλέον, προβληματική είναι κατά τη γνώμη μας η απουσία σύνδεσης των προβλέψεων του παρόντος νομοσχεδίου που τιτλοφορείται «Ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των πολυεπίπεδων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής (...)» με τα υπάρχοντα κλιματικά εργαλεία και πολιτικές, όπως το Εθνικό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, τα Περιφερειακά Σχέδια Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (αναφέρονται μόνο στο άρθρο 86 για τα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια) ή τον Εθνικό Κλιματικό Νόμο.

Θα ήταν επίσης χρήσιμο να διευκρινισθεί η αιτιολογική βάση των εκάστοτε επιλογών και προβλέψεων, κάτι που δεν επιτυγχάνει ούτε η Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης, καθώς είναι ιδιαίτερος αποσπασματική και απλώς περιγραφική.

Πιο συγκεκριμένα, σχετικά με τις ρυθμίσεις που αφορούν στη διαχείριση υδάτων επισημαίνουμε τα εξής:

Βασική ρύθμιση του νομοσχεδίου αποτελεί η σύσταση του «Οργανισμού Διαχείρισης Υδάτων Θεσσαλίας Ανώνυμη Εταιρεία», νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, στον οποίο απονέμονται εκτελεστικές αρμοδιότητες καθώς εκπονεί τη στρατηγική για την προστασία και διαχείριση των υδάτων του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας, εποπτεύει και υλοποιεί τα στρατηγικά σχέδια, συντονίζει και επιβλέπει την εφαρμογή των μέτρων προστασίας και διαχείρισης, καθώς και χορηγεί άδειες χρήσης ύδατος. Ο Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. Παρουσιάζεται, έτσι, ως λύση στα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή («ανάγκη για την άμεση και εξειδικευμένη αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στο Υδατικό Διαμέρισμα της Θεσσαλίας, μέσω της δημιουργίας ενός οργανισμού, ο οποίος μέχρι σήμερα ελλείπει», σελ. 3 ΑΣΠ), χωρίς να υποστηρίζεται η εν λόγω επιλογή από συγκεκριμένους και επαρκείς λόγους, που δεν θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με μεταρρυθμίσεις εντός του υπάρχοντος δημόσιου διοικητικού πλαισίου. Δηλαδή, επιχειρείται η απομείωση των αρμοδιοτήτων των υφιστάμενων δημόσιων φορέων για τη διαχείριση των πολύτιμων υδάτινων πόρων (κοινά αγαθά) με τη δημιουργία εταιρείας που λειτουργεί με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και η μεταφορά σ' αυτή της Διεύθυνσης Υδάτων Θεσσαλίας της Γενικής Διεύθυνσης Χωροταξικής και Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας, νομοθετική επιλογή που αφενός δεν είναι σύμφωνη με το άρθρ. 101 του Συντάγματος (σε συνδυασμό με το άρθρ. 280 του ν.3852/2010 και το άρθρ.

5 του ν. 3199/2003, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν), οδηγώντας έτσι στην αποδιοργάνωση του θεσμικού πλαισίου συνολικής και βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων, χωρίς ωστόσο να προκύπτει ότι θα οδηγήσει στην περισσότερο αποτελεσματική αντιμετώπιση των καταστροφών και θα συμβάλει στην αναγκαία προσαρμογή στην κλιματική κρίση.

Είναι, επίσης, κατά την γνώμη μας απαραίδεκτο να σχεδιάζεται ένα εξ ολοκλήρου νέο σύστημα για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων ενός υδατικού διαμερίσματος, όταν η αρχή της αειφορίας αλλά και το ενωσιακό δίκαιο επιβάλλουν την ολοκληρωμένη διαχείριση και προστασία με σκοπό «την επίτευξη καλής κατάστασης των ποταμών, των λιμνών και των υπόγειων υδάτων» όλης της επικράτειας. Το σύστημα αυτό, κατεξοχήν αποσπασματικό, αναφέρεται πως λειτουργεί «χάριν του δημόσιου συμφέροντος» χωρίς να εξειδικεύεται αυτή η πρόβλεψη στη συνέχεια, με αποτέλεσμα να μην παρέχονται εχέγγυα ότι ο Οργανισμός στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του θα θέσει ως προτεραιότητα τη βιώσιμη διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων, την αξιοποίηση των υδάτινων πόρων για ύδρευση και άρδευση και την επίτευξη των στόχων της καλής κατάστασης των υδάτων.

Τέλος, σημειώνουμε, ότι ανώνυμες εταιρείες, αλλά με σκοπούς και αρμοδιότητες του Δημόσιου Τομέα, έχουν συσταθεί και στο παρελθόν, χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία και χωρίς πάντοτε να αποφεύγουν τη σύγκρουση με τις ενωσιακές και εθνικές ρυθμίσεις για τις δημόσιες συμβάσεις, που ούτως ή άλλως θα πρέπει να διέπουν και τη δική τους λειτουργία.

Ειδικότερα σχόλια για τον Οργανισμό Διαχείρισης Υδάτων Θεσσαλίας (Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε.) παρατίθενται στη συνέχεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: Σύσταση και λειτουργία Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε.

Άρθρο 3 Ίδρυση - μορφή

(α) Με το μέρος Α΄ της παρούσας ενότητας του σχεδίου νόμου σε διαβούλευση διαμορφώνονται «διοικητικές ρυθμίσεις» για την περιοχή των Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΛΑΠ) του Υδατικού Διαμερίσματος (ΥΔ) Θεσσαλίας, οι οποίες διαφέρουν από αυτές που ισχύουν σε άλλες ΛΑΠ. Οι διοικητικές αυτές ρυθμίσεις πρέπει να είναι «κατάλληλες» για την εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα (πρβλ. άρθ. 3(2) Οδηγίας 2000/60/ΕΚ). Κατ'αρχάς, οι διοικητικές ρυθμίσεις είναι μέρος του προγράμματος μέτρων, και θα έπρεπε να είχαν υιοθετηθεί μόνο μετά την ολοκλήρωση της 2ης αναθεώρησης του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) Θεσσαλίας, με την οποία θα τεκμηριωνόταν η αναγκαιότητά τους ειδικά για την ΛΑΠ αυτή (πρβλ. Παράρτημα VI μέρος Β΄ σημείο (β) Οδηγίας 2000/60/ΕΚ). Περαιτέρω, η ΡΑΑΕΥ έχει αναλάβει να συντάξει, μέχρι την 31/12/2024, «πρόταση ολοκληρωμένης δέσμης μέτρων, συνοδευόμενη από ανάλυση οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών, για τη διασφάλιση της επιχειρησιακής λειτουργίας του συνόλου των παρόχων υπηρεσιών ύδατος» (άρθ. 12B ν. 4001/2011, όπως προστέθηκε από το άρθ. 12 του ν. 5037/2023). Από το κείμενο του σχεδίου νόμου σε διαβούλευση, δεν προκύπτει με σαφήνεια για ποιες πτυχές εφαρμογής του ΣΔΛΑΠ είναι υπεύθυνος ο Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε., και σε ποιο βαθμό αποτελεί «αρμόδια αρχή» με την έννοια αυτή (πρβλ. άρθ. 3(1)(α) Οδηγίας 2000/60/ΕΚ): ο Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. «εκπονεί» το ΣΔΛΑΠ, λειτουργώντας σαν «αναθέτουσα αρχή» (πρβλ. άρθρα πρώτο παρ. 1 (β) και εικοστό του Καταστατικού, που εισάγεται με το άρθ. 4 του σχεδίου νόμου). Επισημαίνεται ότι, μολονότι ο Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. επιβάλλει και έχει «έσοδα» από κυρώσεις (άρθρο πέμπτο και εικοστό πρώτο παρ. 1 του Καταστατικού), σε κάθε περίπτωση μετά την έκδοση της κ.υ.α. του άρθρου πέμπτου, ή της υ.α. του άρθρου εικοστού πρώτου παρ. 2, κυρώσεις για παρόμοια θέματα επιβάλλει και ο Υπουργός (άρθ. 12), ενώ πρόστιμα για την τιμολόγηση των υπηρεσιών ύδατος επιβάλλονται από τη ΡΑΑΕΥ (άρθ. 36 παρ. 8 (α) ν. 4001/2011, όπως προστέθηκε με το άρθ. 12 ν. 5037/2023). Τέλος, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι από κανένα άρθρο του σχεδίου νόμου σε

διαβούλευση δεν προκύπτει ποια αρχή είναι υπεύθυνη για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

(β) Η προτεινόμενη διατύπωση του άρθ. 3 παρ. 3 του σχεδίου νόμου εξαιρεί τον Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. από τις διατάξεις που αφορούν την ψηφιακή διαφάνεια («η οργάνωση και η λειτουργία του Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. διέπονται από τον παρόντα, κατά παρέκκλιση των διατάξεων που διέπουν εταιρείες που ανήκουν, άμεσα ή έμμεσα, στο Δημόσιο ή που επιχορηγούνται ή χρηματοδοτούνται από αυτό»). Ειδικότερα, η διατύπωση αυτή επιδιώκει να εξαιρέσει τον Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. από τις υποχρεώσεις ανάρτησης του άρθ. 76 παρ. 3 ν. 4727/2020 - μεταξύ άλλων των «προϋπολογισμών, απολογισμών, ισολογισμών ... πράξεων της ανάληψης υποχρέωσης δαπάνης ... πράξεων διορισμού ... οργάνων και συγκρότησης συλλογικών οργάνων διοίκησης ... πράξεων διορισμού ... μελών συλλογικών οργάνων διοίκησης ... πράξεων συγκρότησης αμειβόμενων ή μη επιτροπών, πράξεων καθορισμού των αμοιβών και αποζημιώσεων των μελών ... οργάνων διοίκησης...» κτλ. Σε κάθε περίπτωση, με ρητή πρόβλεψη του σχεδίου νόμου, ο Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. δεν ανήκει στις «δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς που προβλέπονται στο άρθ. 1 του ν. 3429/2005 (Α' 314)» (άρθ. 76 παρ. 1 (αβ) ν. 4727/2020). Επίσης, κατά ρητή πρόβλεψη του νομοσχεδίου, ο Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. εξαιρείται από το κεφ. Β' του ν. 4972/2022, που αφορά την εταιρική ευθύνη ανώνυμων εταιρειών του δημοσίου.

Στο σύνολό της (βλ. και παρακάτω σχόλια), η προτεινόμενη διάταξη δημιουργεί έναν οργανισμό που χαρακτηρίζεται από απόλυτη αδιαφάνεια και μειωμένη ιεραρχική εποπτεία, παρόλο που η δημόσια αυτή επιχείρηση θα διαχειρίζεται ζητήματα που άπτονται του δικαιώματος στη ζωή και στο περιβάλλον.

(γ) Από καμία διάταξη του σχεδίου νόμου δεν προκύπτει με σαφήνεια ότι η σύμβαση παροχής δημόσιας υπηρεσίας (άρθρο πρώτο, παρ. 3 του Καταστατικού), το στρατηγικό και το επιχειρησιακό σχέδιο (άρθρο έκτο του Καταστατικού), το σχέδιο δράσης (άρθρο έβδομο του Καταστατικού), οι προγραμματικές συμβάσεις (άρθρο δωδέκατο του Καταστατικού), τα μνημόνια συνεργασίας (άρθρο δωδέκατο του Καταστατικού), οι συμβάσεις μίσθωσης έργου (άρθρο δέκατο τρίτο του Καταστατικού) και οι εσωτερικοί κανονισμοί (άρθρο δέκατο τέταρτο του Καταστατικού) που θα δεσμεύσουν τον Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. πρέπει να είναι σύμφωνα με τους περιβαλλοντικούς στόχους, και γενικότερα με τα ΣΔΛΑΠ. Αν και όλα τα κείμενα αυτά αφορούν πτυχές του περιβάλλοντος και του δημόσιου συμφέροντος, με την εξαίρεση του στρατηγικού σχεδίου (πρβλ. άρθ. 5(4)), κανένα από τα κείμενα αυτά δεν υπάγεται σε διαβούλευση (πρβλ. άρθ. 5) ή επαρκή δημοσιότητα.

(δ) Η εξαίρεση του Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. από τις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και 2014/25/ΕΕ σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος κ.λπ. δεν έχει έρεισμα στο ενωσιακό δίκαιο. Το σχέδιο νόμου σε διαβούλευση περιγράφει ρητά τον Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. ως «πάροχο υπηρεσιών ύδατος» (άρθρο πρώτο, παρ. 1 (περίπτ. ε) του Καταστατικού), και κατά συνέπεια, του παρέχει τη δυνατότητα να συνάπτει δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών. Μολονότι δεν είναι αυτός ο κύριος σκοπός του, ο Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. θα υλοποιεί, επίσης, έργα - π.χ., θα συντηρεί τα εγγειοβελτιωτικά και αρδευτικά έργα (άρθρο δέκατο έβδομο, παρ. 3 του Καταστατικού). Επιπλέον, δεν φαίνεται να εμπίπτει σε καμία από τις εξαιρέσεις που επιτρέπει το ενωσιακό δίκαιο (πρβλ. άρθ. 10 Οδηγίας 2014/25/ΕΕ).

(ε) Προβλέπεται ότι ο Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. «λειτουργεί χάριν του δημόσιου συμφέροντος σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας», ακολουθώντας τις διατάξεις του ν. 1892/1990 (άρθρο 51 «Επαναοριοθέτηση του δημόσιου τομέα»), όπου προβλέπεται ότι στον δημόσιο τομέα περιλαμβάνονται οι κάθε είδους κρατικές ή δημόσιες και παραχωρηθείσες επιχειρήσεις και οργανισμοί, «καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου δημόσιου χαρακτήρα που επιδιώκουν κοινωφελείς ή

άλλους δημόσιους σκοπούς». Ωστόσο, είναι αναγκαίο οι εν λόγω διατάξεις να παρέχουν περισσότερα εχέγγυα για τη διασφάλιση του δημόσιου χαρακτήρα του οργανισμού, δεδομένης της σπουδαιότητας των υπηρεσιών που παρέχει για τη δημόσια υγεία, μέσω ρητής αναφοράς ότι πρόκειται για ν.π.ι.δ. «που ανήκει στον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα», καθώς και αναφορά ότι ενεργεί ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου κατά την άσκηση των προβλεπόμενων από το ενωσιακό δίκαιο αρμοδιοτήτων του, ενώ χρήσιμο θα ήταν να προβλεφθεί ότι οι διαφορές που γεννώνται από την προσβολή των σχετικών πράξεων του Οργανισμού αποτελούν διοικητικές διαφορές.

Άρθρο 4 Καταστατικό

Ένα αρχικό σχόλιο σε σχέση με τη συμβατότητα της εισαγόμενης ρύθμισης για την τιμολογιακή πολιτική του ΟΔΥΘ με το ενωσιακό δίκαιο είναι ότι ιδίως η παρ. 7 του δέκατου έβδομου άρθρου του Καταστατικού δεν είναι σύμφωνη με την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθ. 9 και το Παράρτημα III της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ (πρβλ. και άρθ. 12 ν. 3199/2003, όπως πρόσφατα αντικαταστάθηκε από το άρθ. 34 ν. 5037/2023), η ανάκτηση του κόστους γίνεται βάσει οικονομικής ανάλυσης βάσει (μεταξύ άλλων) της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» και γενικών κανόνων κοστολόγησης. Λόγω πρόσφατης ακυρωτικής απόφασης (ΣτΕ 92/2022 παραπεμπτική, ΣτΕ 2519/2022 7μ.), αλλά και της έλλειψης επικαιροποιημένων ΣΔΛΑΠ, δεν υπάρχει ούτε το ένα ούτε το άλλο. Άλλωστε, για να υιοθετηθούν παρόμοιοι κανόνες τιμολόγησης, απαιτείται «γνώμη της Γνωμοδοτικής Επιτροπής της παρ. 3 του άρθρου 4» (ενν. του ν. 3199/2003) «και εισήγηση της Ρ.Α.Α.Ε.Υ.» (άρθ. 12 παρ. 6 ν. 3199/2003, όπως πρόσφατα αντικαταστάθηκε). Σε κάθε περίπτωση, η πολιτική τιμολόγησης περιέχει «κατάλληλα κίνητρα στους χρήστες για να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους υδάτινους πόρους», «εξασφαλίζει την κατάλληλη συμβολή των διαφόρων χρήσεων ύδατος», και «συνεκτιμά τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά αποτελέσματα της ανάκτησης, καθώς και τις γεωγραφικές και κλιματολογικές συνθήκες» (πρβλ. άρθ. 9 Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, άρθ. 12 ν. 3199/2003 όπως ισχύει). Τίποτα από τα παραπάνω δεν επιτρέπει τη συνεκτίμηση του λειτουργικού κόστους της αρμόδιας αρχής, πόσο μάλλον όταν η τελευταία λειτουργεί σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και εξαιρείται από τις περισσότερες διατάξεις που διέπουν τον δημόσιο τομέα (πρβλ. άρθ. 3 παρ. 3 του σχεδίου νόμου), συμπεριλαμβανόμενων των διατάξεων που ορίζουν τις ανώτατες αποδοχές των διευθυντικών στελεχών (π.χ. άρθ. 23 παρ. 6 ν. 4972/2022).

Στο ίδιο πλαίσιο, είναι ιδιαίτερα ανησυχητική η αντιπαραβολή αυτής της διάταξης με τα σχετικά με τις αμοιβές των διοικητικών στελεχών του Ο.Δ.Υ.Θ. χωρία του master plan της εμπορικής εταιρείας HVA. Συγκεκριμένα, στο τεύχος VI του "Draft Master Plan", η HVA ζητάει πολυτελή μισθολογική πολιτική για τα ανώτερα διοικητικά στελέχη του Water Management Organisation, σημειώνοντας ότι για 10 διευθυντές και έναν δικηγόρο πρέπει να προβλεφθεί ετήσιος προϋπολογισμός 3 εκατ. ευρώ. Αυτό το αίτημα της εταιρείας HVA μέσω του masterplan, σε συνδυασμό με τη διάταξη του σχεδίου νόμου που προβλέπει ότι η «*τιμολογιακή πολιτική του Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. διαμορφώνεται σύμφωνα [...] με την ανάγκη κάλυψης των αντίστοιχων λειτουργικών δαπανών*», σημαίνει ότι οι Θεσσαλοί θα κληθούν να πληρώσουν νερό που θα καλύπτει τους υψηλούς μισθούς της ανώνυμης εταιρείας που θα διαχειρίζεται τους υδάτινους πόρους της.

Η διάταξη πρέπει να αποσυρθεί.

Επιπλέον:

(α) Κατά τη νομολογία, η ύδρευση και η αποχέτευση «είναι αναγκαίες για την υγιεινή διαβίωση και, ιδίως, στην παροχή του πόσιμου ύδατος, φυσικού αγαθού απαραίτητου για την επιβίωση

που καθίσταται σπανιότερο συν τω χρόνω. Αβεβαιότητα ως προς τη συνέχεια της παροχής προσιτών υπηρεσιών κοινής ωφελείας με αυτόν τον βαθμό αναγκαιότητας δεν συγχωρείται από το άρθρο 5 του Συντάγματος, ...» (ΣτΕ Ολ. 1906/2014, σκ. 22). Η συνταγματικά επιβεβλημένη αυτή «βεβαιότητα» δεν απορρέει ούτε από τον σκοπό ή το αντικείμενο του νόμου (άρθ. 1-2), ούτε από τον καταστατικό σκοπό του Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. (άρθρο πρώτο του Καταστατικού, που εισάγεται με το άρθ. 4 του σχεδίου νόμου), που σιωπούν για την απαίτηση της καθολικότητας και της συνέχειας των δημόσιων αυτών υπηρεσιών.

Συμπληρωματικά, η ρητή πρόβλεψη περί δυνατότητας χορήγησης αδειών χρήσης ύδατος από τον Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. δεν μπορεί να θεωρηθεί εγγύως διασφάλιση του δημόσιου χαρακτήρα του ύψιστου αγαθού του νερού, ενώ η λειτουργία του υπό την εποπτεία του Υπουργείου δεν αρκεί για την προστασία του πόσιμου ύδατος, όπως επιβάλλεται από την Οδηγία 2000/60/EK (βλ. άρθρο 7) και τη νομολογία του ΣτΕ («[η] δε κατ' ουσίαν μετατροπή της δημοσίας επιχειρήσεως σε ιδιωτική, που λειτουργεί με γνώμονα το κέρδος, καθιστά αβέβαιη τη συνέχεια της εκ μέρους της παροχής προσιτών υπηρεσιών κοινής ωφελείας, και δη υψηλής ποιότητας, η οποία δεν εξασφαλίζεται πλήρως με την κρατική εποπτεία ...», ΣτΕ Ολ 1906/2014).

(β) Δεν καθίσταται σαφής ο λόγος που επιβάλλει τη μεταφορά του συνόλου των αρμοδιοτήτων διαχείρισης των υδάτων στο ΥΔ Θεσσαλίας σε ένα μοναδικό ν.π.ι.δ. Όπως υποστηρίζεται, επιχειρείται «[μ]εταβίβαση των πολυδιασπασμένων αρμοδιοτήτων για τα νερά της Θεσσαλίας που ανήκαν σε πολλαπλούς φορείς (...) σε έναν ισχυρό και ευέλικτο οργανισμό», με σκοπό να επιλυθούν τα σημαντικά προβλήματα της περιοχής, ωστόσο, τέτοιες αποσπασματικές ρυθμίσεις (όπως αυτές που επιχειρεί και το masterplan της εταιρείας ΗΒΑ) δεν συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτινων πόρων της χώρας με βιώσιμο τρόπο, όπως επιτάσσει το ενωσιακό δίκαιο και οι τρέχουσες κλιματικές συνθήκες.

Επιπλέον, σύμφωνα με το μακροπρόθεσμο σχέδιο του masterplan (Τόμος II, σελ. 185), «[κ]αθώς ο οργανισμός αυτός θα πρέπει να θεωρηθεί ως "αναγκαιότητα" για την αποτελεσματική διαχείριση όλων των υδατικών συστημάτων στην Ελλάδα, θα πρέπει στο μέλλον να αναπτυχθούν και άλλοι παρόμοιοι οργανισμοί για τον ίδιο σκοπό για κάθε μοναδικό υδατικό διαμέρισμα στη χώρα». Διαφαίνεται, έτσι, η πρόθεση δημιουργίας του ίδιου πλαισίου για το σύνολο των ΥΔ της χώρας, κάτω από «μια κεντρική ηγετική υποδομή που θα συντονίζει, θα ρυθμίζει, θα τυποποιεί μεθόδους, εργαλεία και αρμοδιότητες και θα διαχειρίζεται τις δραστηριότητες όλων αυτών των "τοπικών" παραρτημάτων», γεγονός που καθιστά ακόμα πιο προβληματική την εν λόγω πρόβλεψη, μέσω της διάσπασης της διαχείρισης των υδάτινων πόρων υπό καθεστώς αδιαφάνειας και ελλιπούς αιτιολογίας για την επιλογή αυτής της εξαιρετικής διαδικασίας (στο κείμενο του σχεδίου νόμου, όπως και στη συνοδευτική Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης).

Ο ρόλος αυτός της διαχείρισης του σημαντικότερου αγαθού του νερού και των υδάτινων οικοσυστημάτων της χώρας θα πρέπει να παραμείνει στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας και να πραγματοποιείται με διαφανείς και συμμετοχικές διαδικασίες.

(γ) Στο άρθρο τρίτο του Καταστατικού προβλέπεται ότι «[τ]ο μετοχικό κεφάλαιο του φορέα ανέρχεται σε ένα εκατομμύριο ευρώ (1.000.000€), καλύπτεται εξ ολοκλήρου από το Ελληνικό Δημόσιο και ενσωματώνεται σε μία ονομαστική μετοχή ισόποσης αξίας, κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου». Βάσει αυτού μπορεί να υποστηριχθεί ότι το αντικείμενο του Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε., δηλαδή, η σε μεγάλο βαθμό διαχείριση των υδάτων του ΥΔ Θεσσαλίας, παραμένει υπό κρατικό έλεγχο ως «δραστηριότητα αναπόσπαστη από τον πυρήνα της κρατικής εξουσίας» κατά το ΣτΕ. Ωστόσο, δεδομένου ότι παρέχεται η δυνατότητα ρύθμισης κάθε σχετικού με το μετοχικό κεφάλαιο ζητήματος μέσω κ.υ.α. (άρθρο 7), ελλοχεύει κίνδυνος αποξένωσης του Ελληνικού Δημοσίου από τον Οργανισμό, όπως και με αλλαγή του καταστατικού. Σε κάθε περίπτωση, το άρθρο τρίτο του Καταστατικού δεν ορίζει ρητά το αμεταβίβαστο της ονομαστικής μετοχής. Σημειώνεται, επίσης, το εξής: κατά ρητή πρόβλεψη του σχεδίου νόμου

(άρθ. 3 παρ. 4), ο ΟΔΥΘ Α.Ε. υπάγεται «συμπληρωματικά» στις διατάξεις του ν. 4548/2018 περί ανωνύμων εταιρειών, άρα είναι καταρχήν δυνατή η ελεύθερη μεταβίβαση των «απαιτήσεων απόληψης κερδών, τόκων ή χρεολυσίων, καθώς και άλλων αυτοτελών περιουσιακών δικαιωμάτων» που τυχόν θα γεννηθούν από την ονομαστική μετοχή (πρβλ. άρθ. 33 παρ. 5 και 53 παρ. 1 ν. 4548/2018).

Συνεπώς, από τις διατάξεις του νομοσχεδίου δεν παρέχονται προβλέψεις που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως εχέγγυα διαφύλαξης του δημόσιου χαρακτήρα του οργανισμού, ενώ σε μεγάλο μέρος τους οι ρυθμίσεις χαρακτηρίζονται από ασάφεια.

Για τους λόγους αυτούς ζητάμε την απόσυρση του συνόλου του Κεφαλαίου Α΄ του Μέρους Α΄ του σχεδίου νόμου σε διαβούλευση.

Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις:

1. Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού
2. Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
3. Greenpeace
4. WWF Ελλάς